

РАДА

газета політична, економична і літературна
ВИХОДИТЬ ЩО-ДНЯ, ОКРІМ ПОНЕДІЛКІВ.
Рік третій.

Рік видання третьї.
Приймається передплата на рік 1908
НА ГАЗЕТУ
РАДА
НА РІК РОКОВІ ПЕРЕДПЛАТИНИ ОДЕРЖАТЬ
карб. **БЕЗПЛАТНО:**
Т. Шевченка „Кобзарь“

До уваги товарицьким крамницям, позичковим касам, артілам та інш. коопераціям.

Адреса редакції і головної контори:
у Київі, Велика Підвальна вул. д. 6,
біля Золотих воріт.

— Телефон редакції 1458. —

Телефон друкарні 1069.

Умови передплати на р. 1908.

за	на	на	на	на	на	на	на	на
тірк	11 м.	10 м.	9 м.	8 м.	7 м.	6 м.	5 м.	4 м.
6.	5.70	5.20	4.75	4.25	3.75	3.25	2.75	2.25

65. Рокові передплатники можуть виплачувати передплату частками, в 2 стоки: на 1 лип. 3 карб. і на 1 ап. 3 карб., в 3 стоки: на 1 лип. 2 карб., на 1 февр. 2 карб., і на 1 бер. 2 карб.

За границю: на рік 11 карб., на півроку 5 карб. 50 к., на 3 міс. 2 карб. 75 к., на 1 міс. 1 карб.

Передплата приймається тільки з 1-го

числа кожного місяця.

За зміну адреси 30 коп.

Автори рукописів повинні подавати своє прізвище і адресу. Редакція може скорочувати і змінювати статі; більші статі, до друку негодяші, переходяться та редакції 3 місяці і видаються авторами їх коштом, а дрібні замітки я дописи одразу знищуються.

Рукописи, на яких не зазначені умови друку, вважаються безплатними.

Умови друкування оповісток:

За рядок п'ятірку попереду тексту або за його місце платиться: за перший раз 40 коп., за другий 20 коп.

За рядок п'ятірку після тексту: за перший раз 20 коп., за другий—10 коп. Хто шукає заробітку, платить за оповістку в 3 рядки 10 коп. за раз

Столичні газети принесли звістку, що цими днями розгорілося скликання в Москві 16-го квітня (апріля) з'їзд ділових кооперативних справ, себ то з'їдуться участники потребительських, промислових, ссудо-абергателівських товариств і інших кооперацій. Одно з головних завдань цього з'їзду—в'ясування становища кооперативної справи по всій російській імперії, виявлення потреб і хобі, а також—причин, од яких залежать ті хобі, встановлення дотепного закону про цю справу і можливість зв'язків між товариствами, об'єднання їх в місцеві, по округам, спілки, чи союзи. Багато всіх питань практичного змісту має бути обмежено на думку з'їзду і способів, через які можна б полегшити засновання товариств і поширення діяльністі їх.

Значна з'їду матиме тим більшу вагу чим більше участників кооперації прийматимуть участь в обмежуванні цієї справи, і особливо тоді, коли прийдуть люди з різних місцевостей, свідомі в тому, як стоять ця справа по тих місцях, де вони живуть і працюють в коопераціях ріжного роду.

Отже й нашим товариствам, що засновані на Україні (найбільше їх по Київщині), ні в якому разі неможна поминути цього з'їзду. Треба, щоб участники сільських і городських товариств зараз заходилися коло цього діла: добре обмежували становище своїх товариств, виявили потреби їх, виготовили доклади до з'їзду, вибрали поміж себе дотегзіх людей і додали їм представництво на з'їзді. Коли б неможна було заслати представника до кожного товариства, то слід умовитися з більшими товариствами, та я вислати одного з кількох крамниць, чи позичкових кас. Це буде зручніше через те, що можна буде вибрати видатнішу людину, та її дешевше обійтися цією справою, бо треба ж скласти гроши на подорож до Москви і звідти до дому, представника, який їздитиме на громадські кошти.

Кооперативна справа по своїй природі така, що вона не може добре вестися без обопільної допомоги окремих товариств і постійних зносин між ними. От через то її питання про те, що товариства могли об'єднатися в місцеві спілки, треба надати велику вагу. Маючи на увазі, що ця потреба стоять на черга у житті і застосування в програмі з'їзду, II таєдіяно обмежувати ще дома участникам товариств, звести до купи усі докази II, і відразу визначити в докладах до з'їзду і промовах на самому з'їзді. З'ясування цієї потреби і домагання задоволити її мусить бути поставлено на з'їзді на першому, головному, місці, бо однородні товариства, звязані між собою у спілки, підтримуватимуть одно одного не тільки матеріальною запомогою, скуповуванням краму по дешевшій ціні в більшому гурті, а ще й порадою одно одному як користіше вести діло, як до чого треба ставитися і т. і. Усього того можна досягти, коли товариства увійдуть в тісніші зв'язки між собою, уряджатимут місцеві з'їзди товариществ, і на таких з'їздах справа обговорюватиметься все звісів боків, вирішатимуться часові потреби, більші товариства додаватимут запомогу од богатших і д. Тільки в такому стані кооперативна справа, вона поширяється, встановлюється в житті твердо і буде користна для народу.

З такого погляду на неї і виникає необхідна потреба добитися зможги товариствам об'єднатися у спілки, по місцевостям, і працювати спільно. Що до постійних зносин між товариствами, то, в часом далі, кожна спілка могла б мати свій печатний орган, газету, через яку вносились би окремі товариства, поділялися думками про часові потреби, визнавали б новинки про свою справу, і діставались би про нові способи постанови цього діла в інших сторонах світу. От тоді кооперативна справа стане справді на твердій ґрунті і виявле значні наслідки в народному побиту.

Не дивно, що серед таких обставин український народ не зможе здобути такого сеймового представництва, яке здобути має він законну зможу, хоч всі три українські партії зробили все можливе, щоб не розібрати народніх сил. Так як тепер справи стоять, то тільки в одном Станиславівському повіті місцева національно-демократична організація, яка має сильну клерикальну закраску, виступає на власну руку, проти волі української національно-демократичної партії, проти української радиkalного кандидата. А поза одним випадком в усіх інших повітах українські партії йдуть до виборів солідарно, підpirаючи одна одну. В 35 повітах стоять кандидати національно-демократичної партії, в 8 повітах кандидати соціально-демократичної партії—скрізь кандидати одної партії за згодою і при підмозі двох інших партій.

Такий уклад сил у тій боротьбі, яка розійтися 12-го січня, які бачимо з цього образу, на перший план висунено національні інтереси: поляки і без ріжниці партій, хотіли б відзерті своє панування над українським народом. Тільки, коли те польське панування означає рівночасно панування реакційних сил в сфері політичні і соціальні, то українські національні інтереси, як їх заступують три названі українські партії, означають рівночасно прогрес в політичному і соціальному визволенню широких народних мас.

М. Лозинський.

Можна бути певним в тому, що усі ці потреби, домагання, визначені учасниками з'їзду, розглядаються з повною увагою і прихильністю. Через те їх товариствам слід уважно приготовитися до з'їзду, і сподіватися користити наслідків одного, коли не матеріального, то—хоч морального значення.

Л. Жебунов.

Перед сеймовими виборами.

(Од власною кореспонденцією).

Львів, 9 лютого.

Кінець *.

І не сама історична Польща йде походом на українські виборчі округи. Помагають їй зі всіх сил галицькі московіфи. Втративши надію дійти до якого небудь політичного значення власними силами, залишаються вони польської шляхти. „Rada Narodowa“ поможе їм кількох округах до побіди над українськими кандидатами таким чином: з способами, якими переводить свої власні, польсько-шляхетські кандидати, а вони за се ставлять майже скрізь проти українських кандидатів своїх кандидатів, розбивають сили українського селянства, коли б прийшло до перебалансування між українським кандидатом і кандидатом „Rad-i Narodow-ot“, поможуть своїми голосами кандидатові „Rad-i Narodow-ot“. „Галичанин“ теоретично, а „Руське Слово“ популярно тільки і пишуть, що „русько-народний партії“ не страшний „полонізм“, тільки „українізм“; що звісім більш, які переходять „руський народ“, найстрашніша „українська неволя“, що треба злучитися з поляками для північного українства. Разом з тим московільська преса величе чесність і культурність польсько-шляхетських кругів у політичній боротьбі і оправдує всі ті насильства, яких допускало досі польсько-шляхетські працівники на нашому народі. Навіть ті трупи українських селян, що впали від жандарських куль і штіків в обороні польсько-шляхетського панування, і вони являються для теперішніх московільських працівників чимські національним, що так і повинно бути: вони залишили на смъртъ, бо противились вимогам закону. Так учить селян теперішнє „Русське Слово“. Одно слово, за цілі вибори московільська преса не знала інших ворогів, крім українів, а за те мовчала мов заклята про те, що історична Польща збріється проти нашого народу без огляду на те, чи він український, чи руський, що більше, що вихвалювалася польською політикою, скільки змогла.

З другого боку також самою монетою платили московільським і польським кругам. Польські гатети, як шляхетські, так і демократичні, висновували свої читачам на всі способи, що московільські становища, що є ні трохи небезпечні для польського стану володіння, а напевно, їх треба підпірати проти „ukrainskoj hajdamaczczynu“. А голова „Rad-i Narodow-ot“, поміщик Ценський, похвалив московільським приєднано за те, що вони „не кидають між народ деморалізуючими кличами“ (полумайте, що значить така похвала в устах польського поміщика, що на його думку „деморалізує народ“!) і заявив, що в будучим сім'є польсько-шляхетські посли сподіваються їти солідарно з московільськими.

Очевидно, що сей похід історичної Польщі разом з II „руськими“ союзниками не буде би страшним для українського народу, коли б рішачим моментом при виборах була справді воля народу. Але в дійсності воно є не так. Правибори переведено на цілі краю при помочі найбільших шахрайств і насильств від українського народу, виборцями повіходили на ті, кого хотіла громада, але ті, кого хотів адміністраційний комісар, що перевів вибори, кого на виборці призначила воля поміщика. Читаючи тепер органи всіх трьох українських партій, неможна знайти в них що інше, як тільки довжезний ряд отсік виборчих шахрайств і насильств, на че інше просто не стає місця.

Не дивно, що серед таких обставин український народ не зможе здобути такого сеймового представництва, яке здобути має він законну зможу, хоч всі три українські партії зробили все можливе, щоб не розібрати народніх сил. Так як тепер справи стоять, то тільки в одном Станиславівському повіті місцева національно-демократична організація, яка має сильну клерикальну закраску, виступає на власну руку, проти волі української національно-демократичної партії, проти української радиkalного кандидата.

Позавчора, 13 лютого, 304 члени Державної Думи виїздили екстреним поїздом в Царське Село. На царськісльськім вокзалі поспіл зустріли придорівні чини. Після поїзди до палацу в каретах по четверо в кожній. В палаці IX зустріли філіє—так генерал-ад'ютант.

Послів розмістили в великій Олександрівській палаци в виді літер „п“ по губерніях, од яких IX вибрано. Голова Думи М. О. Хомяков був серед смоленських послів.

Більшість послів була у фраках та придорівні муніципах. Челишев, як завжде, був в підльовці.

О 2 год. 30 хвил. в залю вийшов Цар в супроводі міністра двору барона Фредерікса. Залунало „ура“. Привітавши, Цар звернувся до членів Думи з такими словами:

„Дуже ралію бачити вас в себе і побажати вам успіху в вашій праці, яка, очевидно, починає йти як слід. Памятаєте, що я вас скликаю для того, щоб ви виробили потрібні Росії закони й щоб ви помогли мені змінити порядок та правду. Із всіх законопроектів, внесених з моєї наказу в Думу, я вважаю найважливішим законопроект про земельне устройство селян і нагадую ще раз, що ніколи не згожусь на те, щоб чи-небудь права власності було зламано. Права власності мусять бути сяянніми й непохитно забезпечени законом. Я знаю, з якими почуваннями думками ви прибули до мене. Росія зростала й міцніша на протязі тисячі років вірою ро-сін в Бога, вірністю своїм царям та безмежною любовью до свого рідного краю. Поки ці почування життимуть в серцях

РАДА.

вони всі повинні працювати або ж ніхто. І от 11 лютого ввечері, щоб полагодити цю справу, гурт робітників Вайсбрейта та деяких інших залізничників до його в магазин. Аж слідом за ними в магазин увійшов і заступ, місце пристава з двома гродовими і давай трустини всіх присутніх робітників. В одному знайдено було револьвера, а в другому, як повідомляє „В. Вол“, витрущено якусь нелегальну єврейську книжечку; в інших нічого непевного не знайдено. Після труси й усіх під вартою городових одведено в поліцейський участок.

◆ Не було учителя. В г. Ровні в реальній школі од початку учебного року я досі не було все учителя російської мови. Діти досі нічого не вчили з російської мови. Аж от нарешті таки назначено учителя я з 4 лютого він роспочав свою науку. До кінця року не мало буде роботи і вчителів та й учням, щоб „нагнати“ курсову програму. (К. М.).

◆ 3 Чернігівщини. Хороба деп. Родіона. Член 1-ої Державної Думи од Чернігівщини П. Ф. Родіонов лежить зараз тяжко недужний на туберкульоз лежких. Хороба прикувала його до ліжка я не дає спромоги вийти за кордон, куди його посилають лікарі.

◆ Замах на союзників. В пос. Шостці, глухівського повіту, хтось вистрілив на двох братів-„союзників“ Сакініх, що проходили собі вулицею. Одного „союзника“ лежко поранено в голову. Той, що стріяв, утік. (К. В.)

◆ З Полтавщини. Сніг обвалив театр. В Полтаві 11 лютого літній театр, в Корпунськім саду, не здергавши великої ваги снігу, звалився; лишивши цілій тілько передній фасад будинку.

◆ Пошестє сипного тифу в Диканці, полтавського повіту, не затихає, а що дає—все більш та більш поширюється. Місцеве сільсько-господарське товариство постановило допомогти лікарям в боротьбі з цим лихом. Голодний тиф так саме починає росповсюджуватись. (Утро).

◆ В хорольському повіті з'явився на коїнх сап. В мектебі Позена, як повідомляє харківське „Утро“, застрілено аж 50 хорольських маток-орденок.

◆ З Харківщини. По жеребку. 9 лютого в Харкові, коли мали відбутися надвома засуджені смертна „кара“, председатель харківського окружного суда скликав усіх помінників секретарів окружного суда уголовного і цивільного виду. Й за пропонував їм кинути місією собою жеребок, кому з їх прочитаних засуджених смертний присуд. Жеребок випав на помінника секретаря цивільного виду Л. Брю. (Утро).

Економичне життя України.

— Надія на врохай в Кіївщині. Ще 10 жовтня минулого року в Кієві під приходом генерал-губернатора відбулася нарада в справі харчового питання. На нараді тоді вияснилось, що на цю весну людності губернії, через великий неврохай, безумовно нуждається насінням для засіву ланів. З огляду на це постановлено було по-прохати мирових посередників подати гу-

часто після того можна було чути між дітьми: „Оділі, оділіз, бо так перекинешся, як Антін від Гричуна“. Школярі в цій школі були свідками ще одної менш „воспітальної“ сцени... Щоб витопити в себе в кімнаті, учителі мусили раніше „висварити“ в завідуючого дров.

Одного разу вчитель послав хлопчиків принести дров. — Не дають сказали хлопці, вернувшись до вчителя... Як то не дають, Хто? збентежився вчитель. — Барин (жінка завідуючого) казали: „Хай і вмре, то не дам!“ і замкнули дровник. — Біжі по сокиру! — крикнув педагог. І на очах всіх школи вчитель одбився скобля, заставляє дітей набирати дров і топити грубку.

Який моральний вплив на виховання дітей мають такі факти, доводити не треба. Завідуючий „має право“ не давати того чи іншого вчителю, бо це „право“ дане йому „свісі“. Він має не тільки порядкувати хазяйством, а навіть вчителями...

Ще я не приїхав на місце служби, як „він“ вже одібрав від інспектора „наказ стежки за місами „крамолінами“ вчинками і періодично про це сповіщати начальство. Такий же наказ був йому стежити за другим вчителем, щоб той не плянів...

— Честь і слава моєму завідуючому: він був не тільки добрим урядником, а навіть не аби яким шпиком, бо добре знат все... навіть зміст листів, які міністри приносили з поши.

За таку ретельність незабаром йому золоту медальку на шию почепили з написом „за усердіє“, а інспектор в свою чергу нічого не мав проти того, що завідуючий зайняв собі при школі шість світлиць для життя, а для двох вчителів дав одну кімнату з двома поламаними, знайомими читачеві стільцями...

— Тут не можливо жити—рассказувала мені товста матушка Олімпіда Ксеніонівна, під час першої моєї візиті—грабіж, вбивства, піяцтво, роспusta, що й штунди десь з'явилися на голову мого бідного о. Онуфрія, та й ростуть, не вам кажучи, як гриби після дощу, хто його зна, як то прийдеться жити...

А на ці слова гарно відповідає селянин Ворона: „Бачте, брате,—рассказуве він,—з нас сміються, а хто винен, що ми дурні та сліпі? Ог хоч би й наш батько: сьогодні в церкві сміється з Козака, що той при-

бернському в селянських справах присутствіють дані про надії на врохай в Іхніх участках.

Тепер, як повідомляє „Стол. Почта“, відомості ці вже подано, а присутствіє вже й звело Іх до купи. Дані ці маловажуть, стають річчю в Київщині ось в якому виді:

Звичайно селян засівають озимію 502.190 десантів. Із них 115.260 дес. було засіяно в липні, 125.966—в січні, 205.459—в жовтні. Всього, таким чином, було засіяно 446.685 дес. І, значить, 55.565 дес. землі дішилось зовсім незасіяно.

Августівські засіви можна вважати більшістю гарніми тільки в сквирському, таращанському, більчецькому і почасти в київському, чигиринському та черкаському повітах. В решті по-вітіві засіви сильно пошкодили посухи та вітри. З тієї самої причини всім слабі сен-табліські засіви. Октибрські засіви ще гірші, бо після дощів зараз наступили великі морози...

Мирові посередники зібрали також відомості про розміри вужні людності в насінні. Виходячи, що опір готових засівок потребує для засіву ярини—738.692 пуд. жита й 433.541 пуд. пшениці. Опір того, селянам необхідно видати вісса—106.762 пуд. ячмія—116.057 пуд., проса—14.288 пуд., пшениці—144.160 пуд., жита—143.925 пуд. та гречки—89.150 пуд.

Переглядаючи всі ці дані, селянськое присутство прийшло до висновку, що при нормальних обставинах селянне засідання націнки 502.190 дес., а що лишилося 55.565 дес. незасіяної озимінної, то всього яриною мусить бути засіяно 557.695 десантів.

Рахуючи по 8 пудів на кінну десятину й беручи по уяву, що частина озимінної через посухи й вітри загине, — селянськое присутство гадає, що всього насіння для післяїв озимінної потрібно 1.107.760 пудів, а всього на весняний засів потрібно 5.569.320 пудів.

А куде земство мовчить...

— Сільська кооперація на Харківщині розвивається так само, які скрізь, трохи наприміжках: організуються й працюють дрібні товариства сільського господарства, потребительські товариства і товариства кредитові.

Товариство сільського господарства усього зарах в 22; в них 15 однією на протязі минулого року. Здебільшого всі вони тортують потрохи хлібом та сільського-господарськими зп приділами, виряджують зразкові поля, мають станції й зачінні пункти.

Так саме не багато на Кіївщині і потребительські товариства, яких налічується зараз кілька. Ці товариства гуртуються, головним чином, коло великих сільських засівальних центрів.

Найбільш і найшвидше розвивається на Харківщині та товариства кредитові. Іх підтримує і земство і державний банк, при якому новою утворюється обсягом організація інспекторів дрібного кредиту, що значно полегшує їх заводити. В районі харківського суду державного банку товариства кредитові за останні 5 років розвиваються так, чин:

Скільки Скільки
Роки. товариств. членів.
1903 5 464.
1904 9 612.
1905 16 1038.
1906 36 2351.
1907 63 5467.

1903 р. в посилку було видано 6664 карб., а 1907 р.—112.432 карб.; вкладки з 374 карб. пішлились до 46.126 карб., себ-то з них складається до 50 процентів всіх виданих посилок.

З усіх 63 товариств на три повіти припадає 51, а в інших 5 повітів—всього 12.

В марті місяці харківське головне товариство скликає з'їзд представників усіх кооперативних організацій.

— Донецькі солярі подали міністрові торту й промисловості докладну записку, в якій підкреслюють тяжке становище селянів-

засівальних центрів.

— Найшвидше розвивається на Харківщині та товариства кредитові. Іх підтримує і земство і державний банк, при якому новою утворюється обсягом організація інспекторів дрібного кредиту, що значно полегшує їх заводити. В районі харківського суду державного банку товариства кредитові за останні 5 років розвиваються так, чин:

Скільки Скільки
Роки. товариств. членів.
1903 5 464.
1904 9 612.
1905 16 1038.
1906 36 2351.
1907 63 5467.

1903 р. в посилку було видано 6664 карб., а 1907 р.—112.432 карб.; вкладки з 374 карб. пішлились до 46.126 карб., себ-то з них складається до 50 процентів всіх виданих посилок.

З усіх 63 товариств на три повіти припадає 51, а в інших 5 повітів—всього 12.

В марті місяці харківське головне товариство скликає з'їзд представників усіх кооперативних організацій.

— Донецькі солярі подали міністрові торту й промисловості докладну записку, в якій підкреслюють тяжке становище селянів-

засівальних центрів.

— Найшвидше розвивається на Харківщині та товариства кредитові. Іх підтримує і земство і державний банк, при якому новою утворюється обсягом організація інспекторів дрібного кредиту, що значно полегшує їх заводити. В районі харківського суду державного банку товариства кредитові за останні 5 років розвиваються так, чин:

Скільки Скільки
Роки. товариств. членів.
1903 5 464.
1904 9 612.
1905 16 1038.
1906 36 2351.
1907 63 5467.

1903 р. в посилку було видано 6664 карб., а 1907 р.—112.432 карб.; вкладки з 374 карб. пішлились до 46.126 карб., себ-то з них складається до 50 процентів всіх виданих посилок.

З усіх 63 товариств на три повіти припадає 51, а в інших 5 повітів—всього 12.

В марті місяці харківське головне товариство скликає з'їзд представників усіх кооперативних організацій.

— Донецькі солярі подали міністрові торту й промисловості докладну записку, в якій підкреслюють тяжке становище селянів-

засівальних центрів.

— Найшвидше розвивається на Харківщині та товариства кредитові. Іх підтримує і земство і державний банк, при якому новою утворюється обсягом організація інспекторів дрібного кредиту, що значно полегшує їх заводити. В районі харківського суду державного банку товариства кредитові за останні 5 років розвиваються так, чин:

Скільки Скільки
Роки. товариств. членів.
1903 5 464.
1904 9 612.
1905 16 1038.
1906 36 2351.
1907 63 5467.

1903 р. в посилку було видано 6664 карб., а 1907 р.—112.432 карб.; вкладки з 374 карб. пішлились до 46.126 карб., себ-то з них складається до 50 процентів всіх виданих посилок.

З усіх 63 товариств на три повіти припадає 51, а в інших 5 повітів—всього 12.

В марті місяці харківське головне товариство скликає з'їзд представників усіх кооперативних організацій.

— Донецькі солярі подали міністрові торту й промисловості докладну записку, в якій підкреслюють тяжке становище селянів-

засівальних центрів.

— Найшвидше розвивається на Харківщині та товариства кредитові. Іх підтримує і земство і державний банк, при якому новою утворюється обсягом організація інспекторів дрібного кредиту,

Заноси.

ХАРКІВ. 13. Хуртовина, що пройшла по Донецькому басейну наробила багато шкоди залізничним і телефонним лініям. По деяких місцях рух зовсім припинився. На каторинській залізниці 11 февраля на прочистку путь було поставлено 18,000 піших робітників, 52 робочих поїзди та 1200 підвід. 12 февраля працювали: снігочистиль, 21000 піших робітників, 55 робочих поїздів і 1,500 підвід. За браком вагонів під вугілля, в копальні зменшують здобич вугілля. Сподіваються, що 15 февраля розпочнеться регулярний рух.

За кордоном.

ГААГА. 13. Коляска, якою керував принц нідерландський і у якій Іхала королева, наскоцила на вагон трамвая. У колясці одломлено троє колес. Королева і принц цілі, королева незабаром пішла пішки до палацу.

ЛОНДОН. 13. Агентству Рейтера телеграфують з Пекіна: „Вільнові китайські газети сподіваються, що коли японці уперто одмовлятимуться призначити за Китаєм право поширити залізничну сітку на захід од річки Янцзи, то наслідком цього буде скускання „одвертих дверей“ і усунення китайської переваги в Манчжуруї. Китайський уряд ухвалив почати з цього приводу перегорі з японською місією в Пекіні“.

МАДРИД. 13. Зважаючи на недавні замахи анархістів, міністр внутрішніх справ запропонував властителям домів, щоб вохи протягом місяця найнадії для кожного двору вартових, щоб вони пильно стежили за дому. Цим вартовим, які будуть вважатися за низких представників адміністрації, доручено арештовувати злочинців.

БЕЛГРАД. 12. „Гол. Москви“ повідомлюють: з Константинополя до „Днівних Листів“ подано таку телеграму: „Нурі-бей нагло помер; гадають, що Його отруено. Нурі-бей знає, як великий прихильник Австрії. Він більш за всіх допомог останній залізно-дорожній концесії, що Австрія дала Турції. Сподіваються великих ділопомічних непорозуміннів. Султан страшенно люте“.

Театр і музика.

„Надія“. Др. у 4 діях Г. Гаєріанса.

Я бачив цю п'єсу в виконанні інтелігентного і ідейного по своему напрямку російського товариства, на чолі якого стояв вихованець славнозвісного московського художественного театру Вс. Е. Мейерхольд. Вистави цієї труппи в Херсоні в 1903—4 роках приваблювали наявіт одесців. Отже

— Труппа Л. Сабініна оповістила в Харкові, що незабаром відбудеться три вистави за участю коріфей української сцени Марка Лукича Кропивницького.

ДОПИСИ.

(Од власних кореспонденців).

ГЛУХІВ (на Чернігівщині). До останнього часу засіданнями Державної Думи у нашому місті, як про це вже в „Раді“ зачіталося, ніхто не цікавився. Але останні думські постанови, особливо ж ті, що зачіталися інтересом недержавних народів Росії, почали принаймні хоч серед місцевої національної інтелігенції розважувати деякий інтерес до засіданнях Державної Думи. Люде, що здавалося вже Й рукою махнули на Думу, почали още стежити за її діяльністю. Особливо ж це треба сказати про місцевих українців. З приходом останнього виступу в Думі в оборону урядового законопроекту про заведення польської мови в учительських семінаріях на Холмщині поспішно від Кийшини проф. Івана Лучицького місцеві українці одправили йому ось такого листа (мовою російською):

„Вельмишановий Іване Васильович! Під час виборів до третьої Державної Думи кіровські виборщики-українці віддали свої голоси за Вас, а ні трохи не сумніваючись у тому, що Ви бороните відповідні інтереси України. Українська людність, що після виборчого закону 3-го липня 1907 р. не мала змоги послати в Думу справжніх заступників своїх, раділа з Вашого обрання, цілком поділяючи надії, які покладалися на Вас кіровськими земляками.

Через те, прочитавши по газетах Вашу промову в оборону законопроекту про заведення польської мови в учителях семінаріях на Холмщині, ми були здивовані, не знайшовши в ній жадного слова в оборону аналогічних потреб української людності Холмщини.

Пояснюючи це простою випадковістю, ми висловлюємо цим свою глибоку переконання в тому, що Ви скористуетесь першою ж нагодою, щоб спровадити надії України і в найкоротшому часі увійти в Думу з відповідними законопроектами на самперед, звичайно, з законопроектом про укрінізацію школ на території всієї України“.

Українці м. Глухова на Чернігівщині (далі йдуть 52 підписи місцевих українців, між ними 7 підписів тутешніх робітників-українців).

С. КОШЕВАТЕ, таращанського повіту (на Ківівщині). Про те, як прагнуть селяни до світла, до знання, як палють бажанням вчитися, яскраво говорять ось які невеличкі цифри.

На вечірні класи для дорослих, упоряджені нашим земством між іншим і при кошеватській двухкласовій ц.-приходській школі, таращанського повіту, ходило в 1-й половині 1907 року аж 31 чол.

По віку вони поділяються так: від 16 до 20 років 15 чолов.

20 " 25 " 8 "

25 " 30 " 3 "

30 " 35 " 2 "

Більше 35 " 3 "

Усих курсістів було поділено на три группи, в яких було:

в 1-ї гр. 5 чол. (від 16 до 20 р.).

2 " 12 " (" 17 " 36 ").

3 " 14 " (" 17 " 37 ").

Найбільший % курсістів діє від 16 до 20 р., але неможна не підкреслити що вік більше 30 р. В ці літа люди вже семіні, заклопочені, але не вважаючи на це, бажання знання, порівняння до книжки, цього проводника світла, перемагають усіх.

Музики також зазначають, що між 31 курсом немає ні одної жінки. Це можна пояснити тільки тим, що при кошеватській школі немає вчительки, бо от при жашківській школі, діє також було уряджене вечерні класи і діє вчителька, з усіх курсістів припадало на лівач 54%.

Г. КРЕМЕНЕЦЬ (на Волині). Цими днями скілька така подія: у поїзді залізниці, що прийшов до Кременця, у вагоні III кл., знайшли мертвого селянина, Іосипа Ясинського, Деркачівського, Дудруківського, Сременського, Нахутинського, Сельського і Семака. Хоч увесь концерт, окрім двох номерів, українські, але афіша писана чому-то російському.

На далікій півночі, в селі Тундринському, Тобольської губернії, українці-засланці заклали артистичне товариство „Українське Коло“. Члени „Кола“ впорядкують вистави та концерти рідною мовою на користь „організації взаємної допомоги засланців“.

— Трупка „русько-малоруських“ драматично-опереточних артистів під орудою Б. А. Бродерова пробує зарві в г. Ровно (на Волині).

— В Лубнях зараз пробується товариство „русько-малоруських“ артистів під орудою П. А. Деркача, яке в анонсі обіцяло виставляти тільки новини „малоруського“ репертуара, які ще лубенці не бачили, але виставляє товариство: „Матір Наймичу“, „Наймичу“, „Душогуби“, „В каламутні воді“ і т. ін. І через це товариство „малоруссю“ не має жайже ніякого успіху.

— Товариство українських артистів під орудою Прохоровича зараз дає вистави в г. Керчі, де Й має закінчити зимовий сезон, а на піст товариство росходить на домівку.

СКВИРСЬКИЙ ПОВІТ (на Київщині). Віра в захаріїв і сліпе недовірство до фершаль і лікарів не скідає наших селян і до цього часу. Чи живе чоловік за 5—10 верстами від фершала або лікаря, чи за 20—30—однаково він в більшою охотові звернеться до захара, хоч би цей останній жив і за 50 верст.

Найбільш поважними захарами та „лікарями“ в нашій окрузі Сквирщини являються татари в Сквирі і „лід“ в Самгородку. Татари практикують над всікими слабими і завше тими ж самими лікіями.— Чи слабий чоловік на живіт, чи на нерви,

чи на яку іншу болість—татарка, „лікарка“ кожному дає „піти карти“. „Карти“ це клапоть паперу з якимсь, зробленим ріжкою чорнілом, написом. Ці „карти“ треба розмочувати в чаїці воді і... заживати „в середину..“

„А помагає?“ питаети слабого „дядька“, що піти карти.—А як же, помагає!“

І треба дуже довго розповідати селянинові самі початкові відомості медичні, що хоч трохи розвіяти вікову темряву. Але... слухає вас селянин, слухає, а кричущу східну зірку він звернеться знову таки не до лікаря, а до ліда з Самгородок.

Цей діл „лічить“ тільки придурковата. Немудрі й ділові ліки! Лікарівания обмежується тим, що діл вистригає у слабого клаптик волосся на голові, обрізує нігти на руках і все це забиває в прорублену в одіркові дірку... Такі маніпуляції повторюються разів кілька, з відповідними кожного разу нашептами. Безглузді, аproto приїздить до діда слабі з найдальших сіл, а часто—густо—густо Й з інших повітів.

М. ПІКІВ, винницького повіту (на Полтаві). Вже п'ять років минуло, відколи країна частина піківських громадян хоче одкрити у себе двохкласову земську школу. Д. Софонов, тутешній поміщик обіцяв свою на це поміч і дав землю шматок під школу. Обіцяє Й земство запомогти в цім ділі. Справа тільки пускалася баగатою людиною, які бояться, щоб школу не заполнили ляхи та жиди. „Тоді,—кажуть воно,—наши діти і не втисниться...“

Але все ж є надія, що це весни справа з будованим двохкласовою школою стає на міцний ґрунт.

УМАНСЬКИЙ ПОВІТ (на Ківівщині). Слава кіровського Юзефовича спокусила Й нащадків, напутичну громадян обіграти „союзників“ цими днями уманським отом: „с. р. н.“ складено великом доноса на Бабанського волосного старшину, Беня, та Гережинського сільського старосту, Опанаса Миколенка, і одіслано його до п. кіровського губернатора. В доносі „союзники“ пишуть, що Беня і Миколенко уникнути селян—„союзників“ в с. Гережинці, напутичну громадян обіграти „союз“; що через них сілянин Бурлаченко побив товариша предсідателя „союза“ Якима Сікача, що Беня нахваливається примісить членів „союза“ виписатися з оділів, визнаючи їх по-одину в розправу і завдаючи Ім часу, що старшина з старостою наміряється „розбити“ „союз“, і що за Їх захистом, провадиться потайна продажа горілки в селі. В кінці доноса „союзники“ патетично вигулюють: „що ж це справді?“

В. Роговому, як свідчить пан отець Лебедович, революціонери не дають життя „союзникам“, в с. Гережинці—так саме, в с. Нестерівці стражники полюють за „союзниками“, мов за звірьками, а в с. Гережинці волосний старшина Беня і сільський староста Миколенко припускають на своїх очах лупувати Якима Сікача і нахваливати на „союз“. Селян гуртується в „союз“, щоб застутити закон і добрий лад, а якіс та старшина та старшина стоять на дорозі „союзу“.

Кінчачеють донос „жидами“. В сій справі,—пишуть „союзники“:—не без участі „угнетеного племені“, котре, на погибель руського народу, розпрощено по селях, провадить політичну пропаганду і настремує спалювачівними людьми проти „союзників“, що стали жидам глєваком у горіл, виводячи на свіжі воду Іх шахрайства.

С. ТРОСТАНІЦЬ, актирського повіту (на Харківщині). Цими днями між станціями Білопіль та Віри, вночі у вагоні III кл. обікрадено селяніна на 125 карб. Гроші були заховані далеко під одягом, але злочинці вирізали Іх. Селинин Іхав од. Смородино (село Тростянець), де на цукроварні він продав кілька сот аршин полотна; за ці гроші він міркував попіліти своїх домашні злідин, але не вдалося.

Не маючи ні копійки більше грошей, він мусів „зайцем“ вернутись назад у Тростянець, бо додому (у Орловщину) далеко; тут він упросився робітником на цукроварню.

С. ТРОСТАНІЦЬ, актирського повіту (на Харківщині). Цими днями між станціями Білопіль та Віри, вночі у вагоні III кл. обікрадено селяніна на 125 карб. Гроші були заховані далеко під одягом, але злочинці вирізали Іх. Селинин Іхав од. Смородино (село Тростянець), де на цукроварні він продав кілька сот аршин полотна; за ці гроші він міркував попіліти своїх домашні злідин, але не вдалося.

Д. Суменевич. Лист, надісланий громадою, дуже від спілків і друкувати Його тепер вже не зручно.

Москва. Передплатников № 285. Підручники до них на бандурі що друкуються; брошюри М. Лисенка „Кобзарь“, Остапъ Вересаї, його музики і исповідівим ім'я народних пісень“ в продажу нема.

Д. Байдукову. На